

MONOTONOST, KONVEKSNOST I KONKAVNOST FUNKCIJE

4. 3 Osnovne teoreme diferencijalnog računa

Definicija 1. Neka je $f : A \rightarrow R$, $A \subseteq R$ funkcija i neka je $(a, b) \subset A$, i $c \in (a, b)$.

Funkcija f ima u tački c

- (1) **lokalni maksimum** ako važi $(\forall x \in (a, b)) f(x) \leq f(c)$
- (2) **lokalni minimum** ako važi $(\forall x \in (a, b)) f(x) \geq f(c)$.

Fermaova teorema. Neka je $f : A \rightarrow R$, $A \subseteq R$ funkcija i neka je interval $[a, b] \subset A$. Neka je c tačka intervala, $c \in (a, b)$ u kojoj funkcija dostiže svoju najveću ili najmanju vrednost. Ako je funkcija f diferencijabilna u tački c onda je $f'(c) = 0$.

Dokaz. Prepostavimo da funkcija u tački c dostiže svoju najveću vrednost na intervalu (a, b) .

Prema prethodnoj definiciji to znači da je za svaku tačku x iz intervala (a, b) , $f(c) \geq f(x)$

odnosno $f(c) - f(x) \geq 0$. Ako je $x \in (a, c)$, onda je $c - x > 0$, pa je $\frac{f(c) - f(x)}{c - x} \geq 0$.

Ako $x \in (c, b)$, onda je $c - x < 0$, pa je $\frac{f(c) - f(x)}{c - x} \leq 0$.

Na osnovu ovih zapažanja zaključujemo da je

$$\lim_{x \rightarrow c^-} \frac{f(c) - f(x)}{c - x} \geq 0 \quad \text{i} \quad \lim_{x \rightarrow c^+} \frac{f(c) - f(x)}{c - x} \leq 0$$

Ako je funkcija diferencijabilna u tački c onda postoji granična vrednost

$$f'(c) = \lim_{x \rightarrow c} \frac{f(c) - f(x)}{c - x}$$

A kako postoji granična vrednost kad $x \rightarrow c$ onda postoje i leva i desna granična vrednost i one su jednake pa je

$$f'(c) = \lim_{x \rightarrow c} \frac{f(c) - f(x)}{c - x} = \lim_{x \rightarrow c^-} \frac{f(c) - f(x)}{c - x} = \lim_{x \rightarrow c^+} \frac{f(c) - f(x)}{c - x} = 0$$

Dokaz je sličan i pri prepostavci da funkcija dostiže svoju najmanju vrednost u tački c .

Lagranžova teorema. Neka je $f : A \rightarrow R$, $A \subseteq R$ funkcija i neka je interval $[a, b] \subset A$. Ako je funkcija f neprekidna na segmentu $[a, b]$ i diferencijabilna na intervalu (a, b) , tada postoji tačka $c \in (a, b)$ tako da važi

$$f(b) - f(a) = (b - a)f'(c).$$

4.3 Monotonost funkcije

Definicija 2. Neka je $f : A \rightarrow R$, $A \subseteq R$ funkcija i neka je interval $[a, b] \subset A$. Funkcija f je na intervalu $[a, b]$

- 1) **monotonono rastuća** ako važi $(\forall x, y \in [a, b])(x < y \Rightarrow f(x) < f(y))$
- 2) **monotonono neopadajuća** ako važi $(\forall x, y \in [a, b])(x < y \Rightarrow f(x) \leq f(y))$
- 3) **monotonono opadajuća** ako važi $(\forall x, y \in [a, b])(x < y \Rightarrow f(x) > f(y))$
- 4) **monotonono nerastuća** ako važi $(\forall x, y \in [a, b])(x < y \Rightarrow f(x) \geq f(y))$
- 5) **ograđena odozgo** ako postoji realan broj M takav da važi $(\forall x \in [a, b])f(x) \leq M$
- 6) **ograđen odozdo** ako postoji realan broj m takav da važi $(\forall x \in [a, b])f(x) \geq m$.

Pomoću prvog izvoda, a na osnovu sledeće teoreme se lakše utvrđuje monotonost funkcije.

Teorema 1. Neka je $f : A \rightarrow R$, $A \subseteq R$ funkcija i neka je interval $[a, b] \subset A$. Neka je funkcija $f(x)$ neprekidna na $[a, b]$ i diferencijabilna na (a, b) . Ako je $(\forall x \in (a, b))f'(x) > 0$ onda je funkcija $f(x)$ monotono rastuća na intervalu $[a, b]$, a ako je $(\forall x \in (a, b))f'(x) < 0$ onda je funkcija $f(x)$ monotono opadajuća na intervalu $[a, b]$.

Dokaz. Prepostavimo da važi $(\forall x \in (a, b))f'(x) > 0$. Dokazaćemo da je funkcija $f(x)$ monotono rastuća na tom intervalu. Neka su $x, y \in (a, b)$ dve proizvoljne tačke iz intervala (a, b) , takve da je $x < y$. Pošto je $f(x)$ neprekidna na $[a, b]$ i diferencijabilna na (a, b) onda je ona i na intervalu (x, y) neprekidna i diferencijabilna pa prema Lagranžovoj teoremi postoji tačka $c \in [x, y]$ tako da važi

$$f(y) - f(x) = (y - x)f'(c)$$

Iz $x < y$ sledi da je $y - x > 0$. Iz pretpostavke teoreme $(\forall x \in (a, b))f'(x) > 0$ sledi da je i $f'(c) > 0$. Kako je $(y - x) > 0$ i $f'(c) > 0$ onda je i njihov proizvod veći od nule $(y - x)f'(c) > 0$. Odatle dobijamo da je $f(y) - f(x) > 0$, odnosno $f(x) < f(y)$ što po definiciji znači da je funkcija $f(x)$ monotono rastuća. Slično se dokazuje i da je funkcija monotono opadajuća.

4.4 Ekstremne vrednosti funkcije

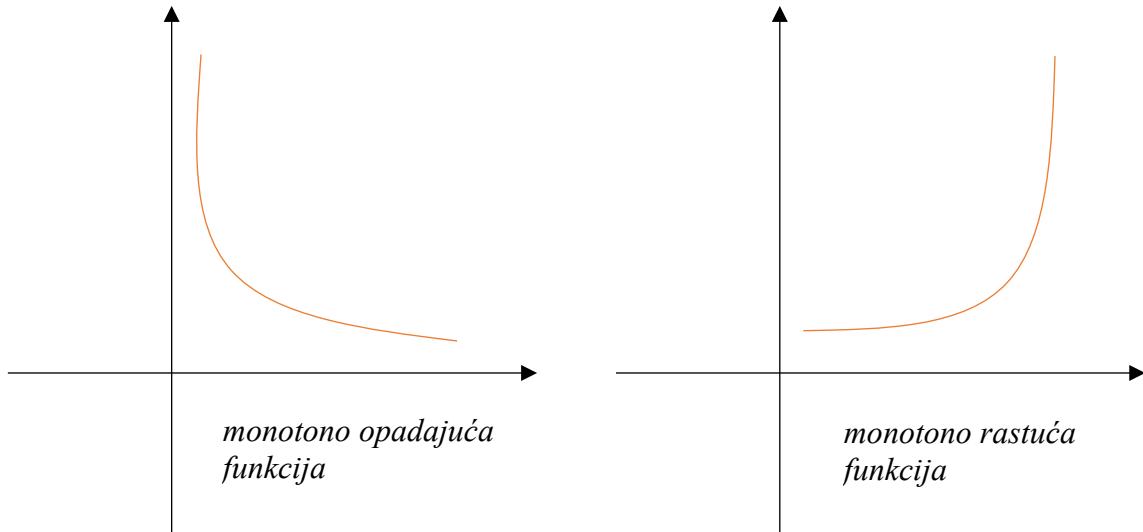
Fermaova teorema daje potreban uslov za postojanje ekstremne vrednosti: ako funkcija u nekoj tački c ima lokalni minimum ili maksimum onda je $f'(c) = 0$. Međutim to nije i dovoljan uslov. Dovoljan uslov za postojanje lokalnog minimuma odnosno maksimuma daje sledeća teorema.

Teorema 2. Neka je funkcija $f(x)$ neprekidna u tački x_0 i diferencijabilna na intervalu $(x_0 - \delta, x_0) \cup (x_0, x_0 + \delta)$. Ako je

(1) $((\forall x \in (x_0 - \delta, x_0))f'(x) > 0) \wedge ((\forall x \in (x_0, x_0 + \delta))f'(x) < 0)$ tada u tački x_0 funkcija ima lokalni maksimum $f(x_0)$.

a, ako je

(2) $((\forall x \in (x_0 - \delta, x_0))f'(x) < 0) \wedge ((\forall x \in (x_0, x_0 + \delta))f'(x) > 0)$ tada u tački x_0 funkcija ima lokalni minimum $f(x_0)$.

Moguće je da je u nekoj tački c prvi izvod $f'(c) = 0$, ali da prvi izvod ima isti znak i za manje i za veće vrednosti od c . U tom slučaju u tački c ne postoji ekstremna vrednost ali možda postoji prevojna tačka.

Dakle ako je u nekoj tački c , $f'(c) = 0$ i ako u toj tački funkcija menja monotonost onda u toj tački postoji ekstremna vrednost. Ako iz monotono rastuće prelazi u monotono opadajuću, onda u toj tački postoji lokalni maksimum, a ako iz monotono opadajuće prelazi u monotono rastuću, onda u toj tački postoji lokalni minimum.

Ekstremne vrednosti se mogu ispitivati i upotrebom viših izvoda, na koji način saznaćemo iz sledeće teoreme.

Teorema 3. Neka funkcija $f(x)$ ima neprekidni drugi izvod u okolini $(x_0 - \delta, x_0 + \delta)$, tačke x_0 i neka je $f'(x_0) = 0$.

- (1) Ako je $f''(x_0) > 0$, onda funkcija ima lokalni minimum $f(x_0)$ u tački x_0 .
- (2) Ako je $f''(x_0) < 0$, onda funkcija ima lokalni maksimum $f(x_0)$ u tački x_0 .

Primer 1. Ispitati monotonost i odrediti ekstremne vrednosti funkcije $y = \frac{2x^2-1}{(x-1)^2}$.

Potrebno je najpre da nađemo prvi izvod funkcije. To smo uradili u okviru prethodnih vežbi.

$$y' = \frac{2(1-2x)}{(x-1)^3}$$

Monotonost funkcije se određuje na osnovu znaka prvog izvoda (funkcije y'), a tačke u kojima funkcija možda ima ekstremne vrednosti su nule funkcije (stacionarne tačke).

$y' = 0$, akko je brojilac jednak 0, tj. $2(1-2x) = 0$

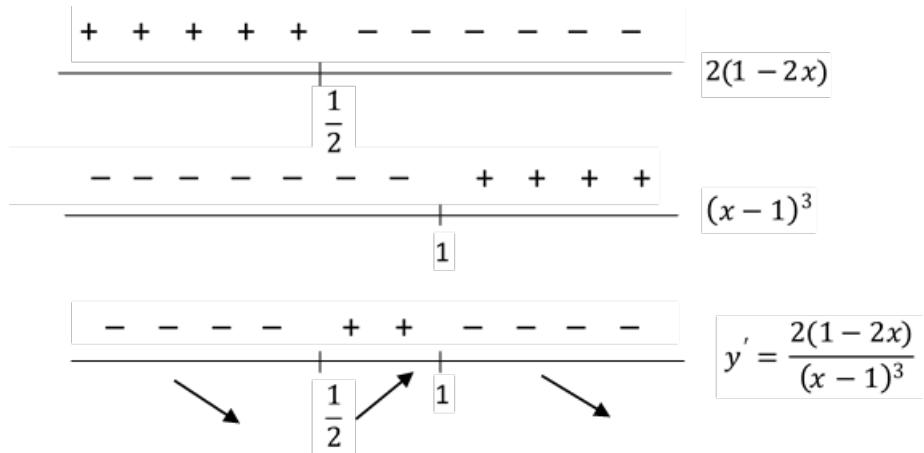
$$\begin{aligned} 2(1-2x) &= 0 \\ 1-2x &= 0 \\ -2x &= -1 \\ x &= \frac{-1}{-2} = \frac{1}{2} \end{aligned}$$

Za određivanje znaka potrebne su nam i nule izraza u imeniocu.

$$\begin{aligned} (x-1)^3 &= 0 \\ x-1 &= 0 \end{aligned}$$

$$x = 1$$

Na osnovu ovoga možemo još zaključiti da je oblast definisanosti $Df = (-\infty, 1) \cup (1, +\infty)$

Funkcija je monotono rastuća na intervalu gde je prvi izvod pozitivan, a opadajuća na intervalu gde je prvi izvod negativan. Ova funkcija je monotono opadajuća intervalima $(-\infty, \frac{1}{2})$ i $(1, +\infty)$, a monotono rastuća na intervalu $(\frac{1}{2}, 1)$. U tački $x = \frac{1}{2}$, funkcija ima nulu prvog izvoda i pošto do te tačke opada, a iza nje raste, funkcija ima u toj tački lokalni minimum. Funkcija takođe menja monotonost i u tački $x = 1$, ali ova tačka ne pripada oblasti definisanosti i ona nije nula prvog izvoda, pa u toj tački ne postoje ekstremne vrednosti funkcije. Sada treba još izračunati y koordinatu tačke minimuma.

$$\text{za } x = \frac{1}{2}, \quad y_{min} = \frac{2x^2 - 1}{(x - 1)^2} = \frac{2 \cdot \left(\frac{1}{2}\right)^2 - 1}{\left(\frac{1}{2} - 1\right)^2} = -2$$

Koordinate minimuma su $P_{min} \left(\frac{1}{2}, -2\right)$.

Drugi način da se odredi da li funkcija ima u nekoj tački ekstremnu vrednost je preko znaka drugog izvoda ove funkcije u toj tački.

Drugi izvod funkcije je $y'' = \frac{2(4x-1)}{(x-1)^4}$

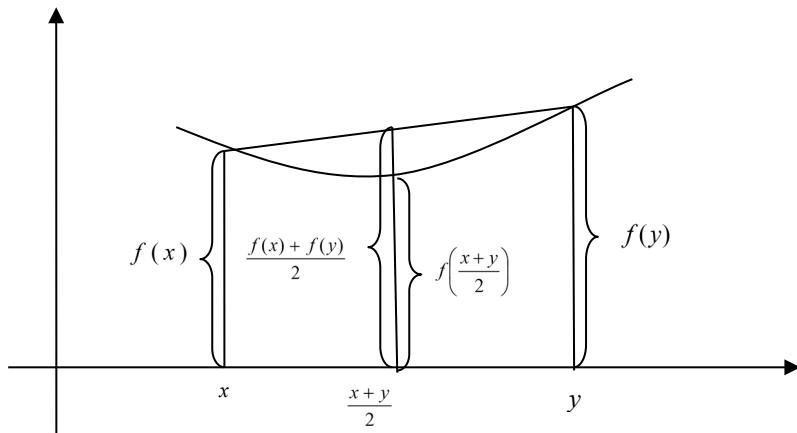
$$\text{za } x = \frac{1}{2}, \quad y'' = \frac{2(4 \cdot \frac{1}{2} - 1)}{\left(\frac{1}{2} - 1\right)^4} = \frac{2}{\frac{1}{4}} = 8$$

Dobili smo broj veći od nule, što prema Teoremi 3. znači da funkcija u tački $x = \frac{1}{2}$ ima lokalni minimum.

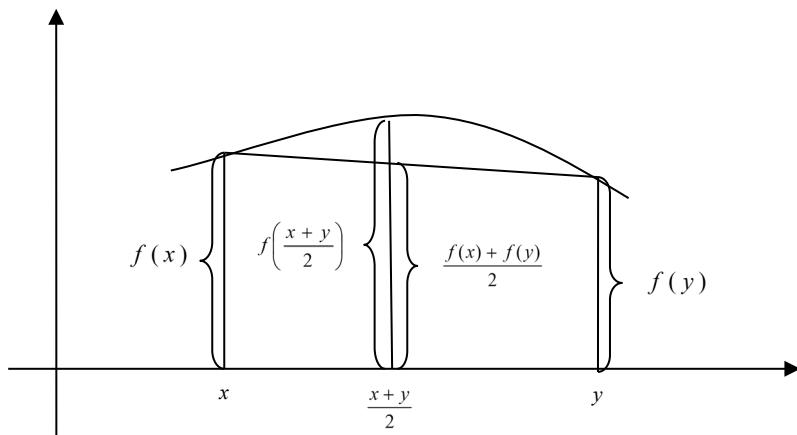
4.5 Konveksnost funkcije i prevojne tačke

Definicija 3. Neka je $f : A \rightarrow R$, $A \subseteq R$ funkcija i neka je interval $[a, b] \subset A$. Funkcija f je:

- (1) **konveksna** na intervalu $[a, b]$ ako važi $(\forall x, y \in [a, b]) f\left(\frac{x+y}{2}\right) < \frac{f(x)+f(y)}{2}$;
- (2) **konkavna** na intervalu $[a, b]$ ako važi $(\forall x, y \in [a, b]) f\left(\frac{x+y}{2}\right) > \frac{f(x)+f(y)}{2}$.

Konveksna funkcija

Konkavna funkcija

Ispitivanje konveksnosti i konkavnosti funkcije je mnogo jednostavnije na osnovu znaka drugog izvoda i zaključaka koje nudi sledeća teorema.

Teorema 4. Neka funkcija f ima neprekidan drugi izvod na intervalu $[a,b]$. Ako je

- (1) $(\forall x \in [a,b]) f''(x) > 0$, funkcija je konveksna na intervalu $[a,b]$,
- (2) $(\forall x \in [a,b]) f''(x) < 0$, funkcija je konkavna na intervalu $[a,b]$.

Definicija 4. Neka je funkcija $f(x)$ neprekidna u tački $x_0 \in A$. Ako u x_0 funkcija menja konveksnost u konkavnost ili obrnuto, onda je tačka $P(x_0, f(x_0))$ **prevojna tačka** grafika.

Primer 2. Ispitati konveksnost i odrediti prevojne tačke funkcije $y = \frac{2x^2-1}{(x-1)^2}$.

Za određivanje konveksnosti, konkavnosti i prevojne tačke potreban nam je drugi izvod funkcije.

$$y'' = \frac{2(4x-1)}{(x-1)^4}$$

Treba da odredimo nule i znak drugog izvoda.

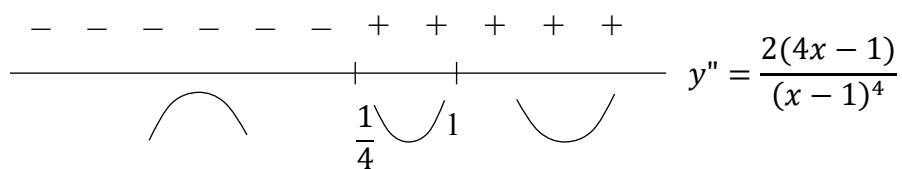
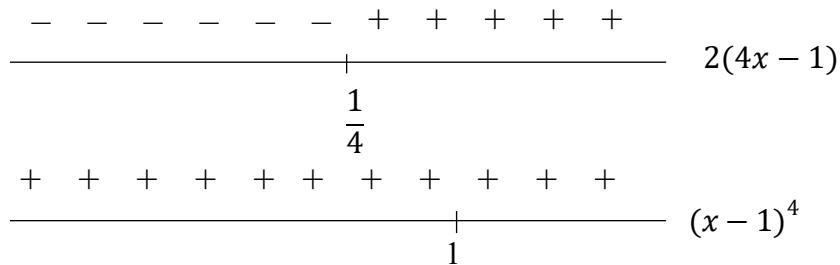
$$2(4x-1) = 0$$

$$4x - 1 = 0$$

$$4x = 1$$

$$x = \frac{1}{4}$$

Možda je ovo prevojna tačka, što zavisi od toga da li drugi izvod menja znak u toj tački.

Interval na kojem je drugi izvod negativan, funkcija je konkavna, a interval na kojem je drugi izvod pozitivan, funkcija je konveksna. Ova funkcija je konkavna na intervalu $(-\infty, \frac{1}{4})$, a konveksna na intervalima $(\frac{1}{4}, 1)$ i $(1, +\infty)$. Funkcija nije definisana u tački 1. S obzirom da drugi izvod menja znak u tački $\frac{1}{4}$, ova tačka je prevojna tačka i potrebno je još izračunati njenu y koordinatu.

$$\text{za } x = \frac{1}{4}, \quad y = \frac{2x^2 - 1}{(x - 1)^2} = \frac{2\left(\frac{1}{4}\right)^2 - 1}{\left(\frac{1}{4} - 1\right)^2} = -\frac{14}{9} = -1\frac{5}{9}$$

koordinate prevojne tačke su $\left(\frac{1}{4}, -1\frac{5}{9}\right)$.

MONOTONOST, KONVEKSNOST I KONKAVNOST FUNKCIJE – vežbe

1. Ispitati monotonost, konveksnost i odrediti ekstremne vrednosti i prevojne tačke funkcije:

$$a) y = \frac{x^2 - 8x + 16}{x - 3}, \quad b) y = \frac{(x+2)^2}{x^2 + 4x - 5}, \quad c) y = \frac{x^2 + x - 2}{(x+3)^2}, \quad d) y = \frac{x^3}{x^2 + 12}$$

Za prethodni domaći ste već imali da odredite prvi i drugi izvod ovih funkcija, tako da se sada nećemo baviti traženjem izvoda, već ćemo iskoristiti rešenja, a ovde ćemo se posvetiti monotonosti i konveksnosti.

$$a) y = \frac{x^2 - 8x + 16}{x - 3}, \quad y' = \frac{x^2 - 6x + 8}{(x - 3)^2}, \quad y'' = \frac{2}{(x - 3)^3}$$

monotonost i ekstremne vrednosti

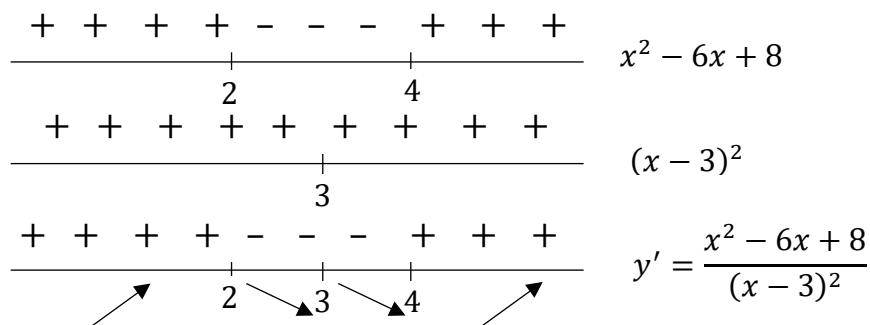
Najpre određujemo nule prvog izvoda

$y' = 0$ ako i samo ako je izraz u brojiocu jednak nuli, tj. $x^2 - 6x + 8 = 0$.

$$\begin{aligned} x^2 - 6x + 8 &= 0 \\ x_{1,2} &= \frac{-(-6) \pm \sqrt{(-6)^2 - 4 \cdot 1 \cdot 8}}{2 \cdot 1} \\ x_{1,2} &= \frac{6 \pm \sqrt{36 - 32}}{2} = \frac{6 \pm 2}{2} \\ x_1 &= \frac{6 + 2}{2} = 4, \quad x_2 = \frac{6 - 2}{2} = 2 \end{aligned}$$

Nule prvog izvoda se zovu još i stacionarne tačke.

Sada određujemo znak prvog izvoda.

Funkcija je monotono rastuća na intervalima $(-\infty, 2) \cup (4, +\infty)$, a monotono opadajuća na intervalima $(2,3) \cup (3, 4)$. Funkcija u tački $x = 2$, menja monotonost iz rastuće u opadajuću, pa u toj tački ima lokalni maksimum. U tački $x = 4$, iz opadajuće prelazi u rastuću, pa u toj tački ima lokalni minimum. Sada je potrebno izračunati y -koordinate tih tačaka.

$$\text{za } x = 2, y_{max} = \frac{2^2 - 8 \cdot 2 + 16}{2 - 3} = -4, \text{ a za } x = 4, y_{min} = \frac{4^2 - 8 \cdot 4 + 16}{4 - 3} = 0$$

$P_{max}(2, -4), P_{min}(4, 0)$

konveksnost, konkavnost i prevojne tačke

Najpre određujemo nule drugog izvoda funkcije

$y'' = \frac{2}{(x-3)^3} = 0$ ako i samo ako je izraz u brojiocu jednak nuli. Ovde u brojiocu imamo konstantu 2, pa drugi izvod nikad neće biti jednak 0, tj. **ova funkcija nema prevojne tačke.**

Zatim određujemo znak drugog izvoda funkcije. y'' ima isti znak kao i izraz u imenici $(x - 3)^3$.

$$\frac{- - - - - + + +}{\quad \quad \quad 3} \quad y'' = \frac{2}{(x-3)^3}$$

Pomoću znaka drugog izvoda određujemo oblik funkcije. Funkcija je konveksna na intervalu gde je drugi izvod pozitivan $(3, +\infty)$, a konkavna na intervalu gde je drugi izvod negativan $(-\infty, 3)$. Funkcija menja konveksnost u tački $x = 3$, ali ova tačka ne pripada oblasti definisanosti. U toj tački funkcija ima vertikalnu asimptotu.

$$b) \ y = \frac{(x+2)^2}{x^2 + 4x - 5} \quad y' = \frac{-18(x+2)}{(x^2 + 4x - 5)^2} \quad y'' = \frac{54(x^2 + 4x + 7)}{(x^2 + 4x - 5)^3}$$

monotonost i ekstremne vrednosti

$$y' = 0 \text{ ako i samo ako je } -18(x + 2) = 0$$

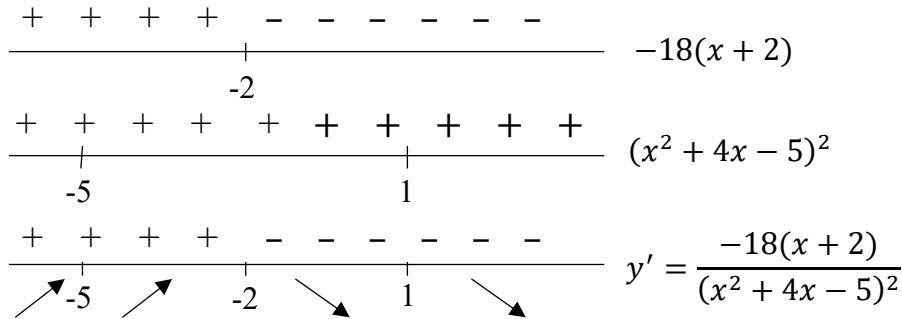
$$-18(x + 2) = 0$$

$$x + 2 = 0$$

$x = -2$ je nula prvog izvoda funkcije.

U imenici ove funkcije nalazi se izraz $(x^2 + 4x - 5)^2$, što znači da je vrednost ovog izraza uvek pozitivna i neće uticati na znak prvog izvoda. $(x^2 + 4x - 5)^2$ ima dve nule $x = -5$ i $x = 1$.

Kao što se vidi iz slike ispod, znak prvog izvoda funkcije y' isti je kao i znak izraza $-18(x + 2)$.

Funkcija je monotono rastuća na intervalima $(-\infty, -5) \cup (-5, -2)$, a monotono opadajuća na intervalima $(-2, 1) \cup (1, +\infty)$. U tački $x = -2$ menja se znak prvog izvoda iz $+$ u $-$, pa u toj tački funkcija ima lokalni maksimum i treba izračunati njegovu y koordinatu.

$$\text{za } x = -2, y_{max} = \frac{(-2 + 2)^2}{(-2)^2 + 4(-2) - 5} = 0, \quad P_{max}(-2, 0)$$

konveksnost, konkavnost i prevojne tačke

$$y'' = \frac{54(x^2 + 4x + 7)}{(x^2 + 4x - 5)^3} = 0 \text{ ako i samo ako je } 54(x^2 + 4x + 7) = 0$$

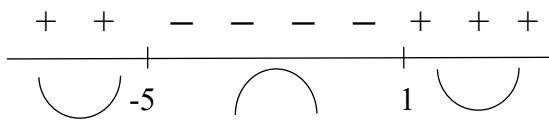
$$54(x^2 + 4x + 7) = 0$$

$$x^2 + 4x + 7 = 0$$

$$x_{1,2} = \frac{-4 \pm \sqrt{4^2 - 4 \cdot 1 \cdot 7}}{2 \cdot 1} = \frac{-4 \pm \sqrt{16 - 28}}{2} = \frac{-4 \pm \sqrt{-12}}{2}$$

Ova jednačina nema realna rešenja jer je diskriminanta manja od nule ($D = -12$).

Izraz $x^2 + 4x + 7$ je uvek veći od nule, jer je znak ispred x^2 pozitivan, pa je samim tim i izraz $54(x^2 + 4x + 7)$ uvek veći od nule. Prema tome **funkcija nema prevojne tačke**. Izraz $(x^2 + 4x - 5)^3$ ima isti znak kao i izraz $x^2 + 4x - 5$ jer je na stepen 3 (Izraz na neparni stepen ima isti znak kao i izraz na stepen 1). Prema tome, drugi izvod funkcije će imati isti znak kao i izraz $x^2 + 4x - 5$.

Funkcija je konveksna na intervalima $(-\infty, -5) \cup (1, +\infty)$ i konkavna na intervalu $(-5, 1)$.

$$c) y = \frac{x^2 + x - 2}{(x+3)^2} \quad y' = \frac{5x+7}{(x+3)^3} \quad y'' = \frac{-2(5x+3)}{(x+3)^4}$$

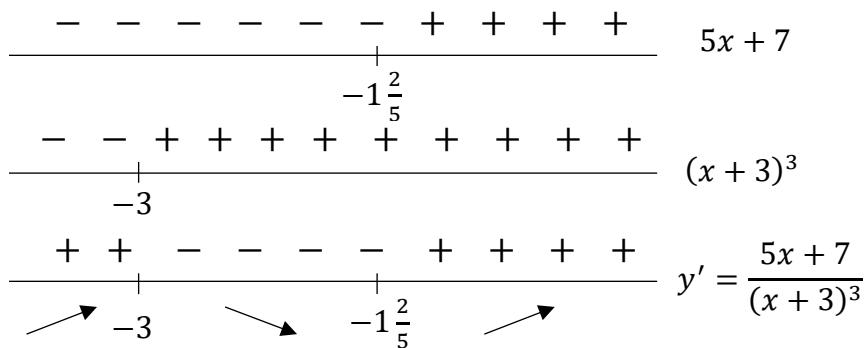
monotonost i ekstremne vrednosti

$$y' = \frac{5x+7}{(x+3)^3} = 0 \text{ ako i samo ako je } 5x+7=0$$

$$5x+7=0$$

$$5x=-7$$

$$x = -\frac{7}{5} = -1\frac{2}{5} \text{ nula prvog izvoda}$$

Funkcija je monotono rastuća na intervalima $(-\infty, -3) \cup \left(-1\frac{2}{5}, +\infty\right)$, monotono opadajuća na intervalu $\left(-3, -1\frac{2}{5}\right)$. U tački $x = -\frac{7}{5} = -1\frac{2}{5}$ funkcija ima lokalni minimum.

$$\text{za } x = -\frac{7}{5} \quad y_{min} = \frac{\left(-\frac{7}{5}\right)^2 - \frac{7}{5} - 2}{\left(-\frac{7}{5} + 3\right)^2} = -\frac{9}{16} \quad P_{min} \left(-\frac{7}{5}, -\frac{9}{16}\right)$$

konveksnost, konkavnost i prevojne tačke

$$y'' = \frac{-2(5x+3)}{(x+3)^4} = 0 \text{ ako i samo ako je } -2(5x+3) = 0$$

$$-2(5x+3) = 0$$

$$5x+3 = 0$$

$$5x = -3$$

$$x = -\frac{3}{5} \text{ nula drugog izvoda}$$

Izraz $(x+3)^4$ je uvek pozitivan jer je na četvrti stepen (Izraz na paran stepen je uvek pozitivan). Znak drugog izvoda je isti kao i znak izraza $-2(5x+3)$.

$$\begin{array}{ccccccccccccc} + & + & + & + & + & + & - & - & - & - & - & - \\ \hline & & & & & | & & & & & & & \\ & \curvearrowleft & & & & & \curvearrowright & & & & & & \\ & & & & & -\frac{3}{5} & & & & & & & \end{array} \quad y'' = \frac{-2(5x+3)}{(x+3)^4}$$

$$x = -\frac{3}{5} \text{ je prevojna tačka, njena } y \text{ koordinata je } y = \frac{\left(-\frac{3}{5}\right)^2 - \frac{3}{5} - 2}{\left(-\frac{3}{5} + 3\right)^2} = -\frac{7}{18}$$

koordinate prevojne tačke su $\left(-\frac{3}{5}, -\frac{7}{18}\right)$.

$$d) y = \frac{x^3}{x^2 + 12} \quad y' = \frac{x^2(x^2 + 36)}{(x^2 + 12)^2} \quad y'' = \frac{24x(36 - x^2)}{(x^2 + 12)^3}$$

monotonost i ekstremne vrednosti

$$y' = \frac{x^2(x^2 + 36)}{(x^2 + 12)^2} = 0 \text{ ako i samo ako je } x^2(x^2 + 36) = 0$$

$$x^2(x^2 + 36) = 0 \text{ ako je } x^2 = 0 \text{ ili } x^2 + 36 = 0$$

$$x^2 = 0 \text{ za } x = 0, \text{ a } x^2 + 36 \text{ je uvek veće od nule}$$

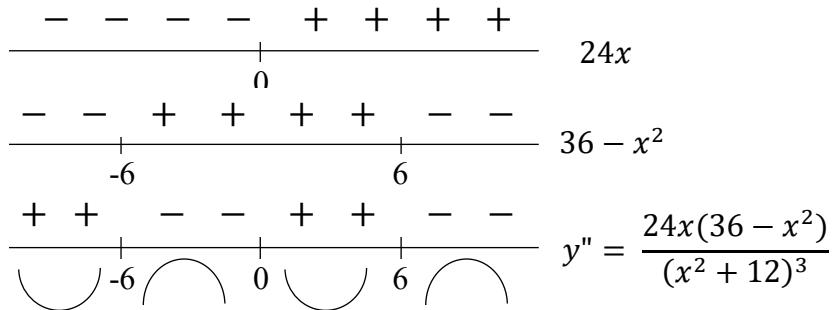
Prvi izvod funkcije je jednak 0 za $x = 0$, a za sve ostale vrednosti za x je veći od nule jer je za svako $x \neq 0$, $x^2 > 0$, $x^2 + 36 > 0$ i $(x^2 + 12)^2 > 0$. To znači da je funkcija monotono rastuća na celoj oblasti definisanosti i **nema ekstremne vrednosti** jer se u tački $x = 0$ ne menja znak prvog izvoda.

konveksnost, konkavnost i prevojne tačke

$$y'' = \frac{24x(36 - x^2)}{(x^2 + 12)^3} = 0 \text{ ako i samo ako je } 24x = 0 \text{ ili } 36 - x^2 = 0,$$

tj. za $x = 0$ ili $x = -6$ ili $x = 6$

Izraz $(x^2 + 12)^3$ je uvek veći od nule, jer je i $x^2 + 12$ uvek veće od nule.
znak drugog izvoda

Ova funkcija ima tri prevojne tačke

$$\text{za } x = 0 \quad y = \frac{0^3}{0^2 + 12} = 0$$

$$\text{za } x = -6 \quad y = \frac{(-6)^3}{(-6)^2 + 12} = -\frac{9}{2}$$

$$\text{za } x = 6 \quad y = \frac{6^3}{6^2 + 12} = \frac{9}{2}$$

Prevojne tačke su $P_1(0, 0)$, $P_2\left(-6, -\frac{9}{2}\right)$, $P_3\left(6, \frac{9}{2}\right)$

2. Ispitati monotonost, konveksnost i odrediti ekstremne vrednosti i prevojne tačke funkcije:

$$a) \quad y = \frac{x^2 - 3x - 10}{x + 3}, \quad b) \quad y = \frac{x^2 - 6x + 8}{(x - 1)^2}, \quad c) \quad y = \frac{(1 - x)^3}{2x^2}$$